

פרשת כי תצא

י כִּי־תֵצֵא לַמִּלְחָמָה עַל־אֹיְבֶיךָ וּנְתָנוּ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּיָדְךָ וּשְׁבִיתָ שְׁבוּיָיו: יא וְרֵאִיתָ בַּשְּׁבִיָּה אִשָּׁה יִפְתָּתָאֵר וְחִשְׁקָתָהּ בָּהּ וּלְקַחְתָּ לָךְ לְאִשָּׁה: יב וְהֵבֵאתָה אֶל־תּוֹךְ בֵּיתְךָ וְגִלְחָה אֶת־רֹאשָׁהּ וְעָשְׂתָה אֶת־צַפְרָנֶיהָ: יג וְהִסִּירָהּ אֶת־שְׁמֶלֶת שְׁבִיָּהּ מֵעָלֶיהָ וַיִּשְׁבֶּה בְּבֵיתְךָ וּבְכִתְּךָ אֶת־אִבִּיהָ וְאֶת־אִמָּהּ יָרַח יָמִים וְאַחֵר כֵּן תָּבֹא אֵלֶיהָ וּבַעֲלֹתָהּ וְהִיתָה לָךְ לְאִשָּׁה: יד וְהָיָה אִם־לֹא חָפְצָתָ בָּהּ וּשְׁלַחְתָּהּ לִנְפֹשָׁה וּמָכַר לְאֶתְמֹכְרָנָהּ בְּכֶסֶף לֹא־תִתְּעַמֵּר בָּהּ תַּחַת אֲשֶׁר עָנִיתָה: (ס) טו כִּי־תִהְיֶינָה לְאִישׁ שְׁתֵּי נָשִׁים הָאֶחָת אֶהְיֶכָה וְהָאֶחָת שְׁנוּאָה וַיִּלְדוּ־לָוּ בָנִים הָאֶהְיֶכָה וְהַשְּׁנוּאָה וְהָיָה הַבֵּן הַבְּכֹר לְשִׁנְיָהּ: טז וְהָיָה בְּיוֹם הַנִּחֲלִילוֹ אֶת־בָּנָיו אֶת אֲשֶׁר־יְהִיָּה לוֹ לֹא יוּכַל לְבַכֵּר אֶת־בְּוֹהֶהְיֶכָה עַל־פְּנֵי בְּוִהֶשְׁנוּאָה הַבְּכֹר: יז כִּי אֶת־הַבְּכֹר בְּוִהֶשְׁנוּאָה יִפִּיר לָתֵת לוֹ

י כִּי תֵצֵא לַהֲלָחֵם¹ מִלְחָמָה² עַל אוֹיְבֶיךָ וּמִסֵּרָם³ ה' אֶלְקֶיךָ בְּיָדךָ וּשְׁבִית שְׁבוּיָם: יא וְרֵאִיתָ בַשְּׁבִיָּה בַשְּׁבִיָּה אִשָּׁה⁴ יִפְתָּ תוֹאֵר וּרְצִיתָ⁵ בָּהּ וּלְקַחְתָּהּ לָךְ לְאִשׁוֹת⁶: יב וְהִכְנַסְתָּהּ⁷ לְתוֹךְ בֵּיתְךָ וְגִלְחָה אֶת רֹאשָׁהּ וְגִדְּלָהּ⁸ אֶת צַפְרָנֶיהָ: יג וְהִסִּירָהּ אֶת שְׁמֶלֶת שְׁבִיָּה מִמֶּנָּה⁹ וַיִּשְׁבֶּה בְּבֵיתְךָ וּבְכִתְּךָ אֶת אִבִּיהָ וְאֶת אִמָּהּ יָרַח יָמִים וְאַחֵר כֵּן תִּכְנַס אֶצְלָהּ¹⁰ וּבַעֲלָתָהּ וְהִיתָה לָךְ לְאִשׁוֹת¹¹: יד וְהָיָה אִם לֹא תִרְצָה בָּהּ וּפָטַרְתָּהּ¹² לִנְפֹשָׁה וּמָכּוֹר לֹא תִמְכְּרָנָהּ בְּכֶסֶף לֹא תִסְתַּחֵר¹³ בָּהּ חֲלָף¹⁴ שְׁעִינֶיהָ: (ס) טו כִּי תִהְיֶינָה לְאִישׁ שְׁתֵּי נָשִׁים הָאֶחָת אֶהְיֶכָה וְהָאֶחָת שְׁנוּאָה וַיִּלְדוּ¹⁵ לוֹ בָנִים הָאֶהְיֶכָה וְהַשְּׁנוּאָה וְהָיָה הַבֵּן הַבְּכֹר לְשִׁנְיָהּ: טז וְהָיָה בְּיוֹם שִׁנְחִיל¹⁷ לְבָנָיו אֶת שִׁיְהִיָּה לוֹ אִין לוֹ רִשׁוֹת לְבַכֵּר אֶת בֶּן הָאֶהְיֶכָה עַל פְּנֵי בֶן הַשְּׁנוּאָה הַבְּכֹר: יז כִּי אֶת הַבְּכֹר בֶּן הַשְּׁנוּאָה יִפְרֹשׁ¹⁸ לָתֵת לוֹ

¹ ראה יונתן שמואל ב' יא, כ; מלכים ב' טז, ה; ישעיהו ז, א; ירמיהו מא, יב (ומצינו גם באונקלוס לשון 'לִאֲנָחָא' בלי 'קָרַב' - לעיל א, ל; ג, כב; וראה יונתן שמואל א' כה, כח).

² הלשון 'קָרַב' נמצאת גם במקרא (זכריה יד, ג ועוד), והוא תרגום 'מִלְחָמָה' (שמות א, י ועוד).

³ בלשון מסירה מתרגם בדרך כלל לשונות נתניה שבמקרא. ומצינו גם במקרא לשון מסירה (במדבר לא, ה טו).

⁴ בראשית ב, כג ועוד.

⁵ ראה יונתן מיכה ז, ז ועוד.

⁶ ביאורי אונקלוס בראשית יב, יט.

⁷ מחברת הערוך לר"ש בן פרחון ערך 'בוא'; וראה רש"י סנהדרין פח: ד"ה שייף.

⁸ ראה בראשית לח, יא ועוד.

⁹ בראשית טז, ב ועוד.

¹⁰ ראה בראשית לט, י טו טז יח.

¹¹ ביאורי אונקלוס בראשית יב, יט.

¹² היינו שילוח לחפשי (ראה רש"י בראשית מג, יד).

¹³ רמב"ן (וראה יונתן מלכים א' י, כח ועוד); וי"מ 'לא תִשְׁתַּחֲוֶה' (רבינו חיים פלטיאל; וראה יונתן חגי א, ו).

¹⁴ במדבר יח, כא לא.

¹⁵ 'וַיִּלְדוּ' הוא לשון עתיד, ע"י ו' ההיפוך.

¹⁶ אין הבדל בתרגום בין 'הָאֶהְיֶכָה' לבין 'אֶהְיֶכָה', וכן בין 'שְׁנוּאָה' ל'הַשְּׁנוּאָה'.

¹⁷ לעיל ג, כח.

¹⁸ י"ג 'יִפְרֹשׁ' - 'יִבְדִּיל' (ויקרא א, יז; ה, ח).

י אֲרִי תִפּוֹק לְאֲנָחָא קָרַבָּא עַל בְּעָלֵי דְבִבְדָּ וַיִּמְסְרֻנּוּ יְיָ אֱלֹהֶיךָ בְּיָדְךָ וּשְׁבִיתָ שְׁבוּיָהוֹן: יא וְתַחֲזִי בַשְּׁבִיָּה אִשָּׁה יִפְתָּרָהּ רִיו וְתִתְּרַעֵי בָּהּ וְתִסְבֶּה לָךְ לְאִתּוֹ: יב וְתַעֲלֶנָּה לָּגוֹ בֵּיתְךָ וְתִגְלַח יֵת רִישָׁהּ וְתִרְפִּי יֵת טַפְרָהּ: יג וְתַעֲדִי יֵת כְּסוֹת שְׁבִיָּה מִנָּה וְתַתִּיב בְּבֵיתְךָ וּתְבַכִּי יֵת אֲבוּהָ וְיֵת אִמָּהּ יָרַח יוֹמִין וְאַחֵר כֵּן תִּיעוֹל לְוֹתָהּ וְתַבְעֲלָנָהּ וְתִהְיֶי לָךְ לְאִתּוֹ: יד וְהָיָה אִם לֹא תִתְּרַעֵי בָּהּ וְתִפְטָרְנָהּ לִנְפֹשָׁה וּזְבָנָא לֹא תִזְבְּנָנָהּ בְּכֶסֶף לֹא תִתְּנָר בָּהּ חֲלָף דְּעִנִּיתָהּ: (ס) טו אֲרִי יְהוֹן לְגַבֵּר תִּתְּרִין נָשִׁין חָדָא רְחוּמָתָא וְחָדָא סְנוּאָתָא וַיִּלְדִּין לִיהָ בָּנִין רְחוּמָתָא וְסְנוּאָתָא וְהָיָה בְּרָא בְּכָרָא לְסִנְיָתָא: טז וְהָיָה בְּיוֹמָא דִּיחֲסִין לְבָנוּהִי יֵת דִּיהִי לִיהָ לִית לִיהָ רְשׁוֹ לְבַכְרָא יֵת בְּרִי רְחוּמָתָא עַל אִפִּי בְּרִי סְנוּאָתָא בְּכָרָא: יז אֲרִי יֵת בְּכָרָא בְּרִי סְנוּאָתָא יִפְרִישׁ לְמִתָּן לִיהָ

פִּי שְׁנַיִם בְּכָל אֲשֶׁר-יִמָּצֵא לוֹ
כִּי-הוּא רֹאשִׁית אֲנֹו לוֹ מִשְׁפֹּט
הַבְּכֹרָה: (ס) **יח** כִּי-יִהְיֶה לְאִישׁ בֶּן
סוֹרֵר וּמוֹרֵד אֵינָנו שׁוֹמֵר בְּקוֹל
אָבִיו וּבְקוֹל אִמּוֹ וַיִּסְרוּ אֹתוֹ
וְלֹא יִשְׁמַע אֲלֵיהֶם: **יט** וַתִּפְּשׂוּ בּוֹ
אָבִיו וְאִמּוֹ וְהוֹצִיאוּ אֹתוֹ אֶל-זִקְנֵי
עִירוֹ וְאֶל-שֹׁעֵר מְקוֹמוֹ: **כ**
וְאָמְרוּ אֶל-זִקְנֵי עִירוֹ בְּנֵנוּ זֶה סוֹרֵר
וּמוֹרֵד אֵינָנו שׁוֹמֵר בְּקוֹלֵנוּ זֹלָל
וְסָבָא: **כא** וְרָגְמָהוּ כָּל-אֲנָשֵׁי
עִירוֹ בְּאֲבָנִים וְמָת וּבִעֲרֹתָ הָרַע
מִקִּרְבֶּךָ וְכָל-יִשְׂרָאֵל יִשְׁמְעוּ וִירָאוּ:
(ס) [שני] **כב** וְכִי-יִהְיֶה בְּאִישׁ חֲטָא
מִשְׁפָּט־מִוֹת וְהוֹמָת וְתָלִית אֹתוֹ
עַל-עֵץ: **כג** לֹא-תָלִין נִבְלָתוֹ
עַל-הָעֵץ כִּי-קִבּוֹר תִּקְבְּרֶנּוּ בְּיוֹם
הַהוּא כִּי-קָלַלְתָּ אֱלֹהִים
תְּלוֹי וְלֹא תִטְמָא אֶת-אֲדָמְתְּךָ
אֲשֶׁר יִהְיֶה אֵלֶיךָ נֹתֵן לָךְ נִחְלָה:
(ס) **כד** לֹא-תִרְאֶה אֶת-שׁוֹר
אֲחִיךָ אֹו אֶת-שׁוֹ נִדְחִים
וְהִתְעַלְמָתָ מֵהֶם הֲשִׁב תִּשְׁיָבָם
לְאֲחִיךָ: **כ** וְאִם-לֹא קָרֹוב אֲחִיךָ
אֵלֶיךָ וְלֹא יָדַעְתָּ וְאִסְפַּתָּ אֶל-תּוֹךְ
בֵּיתְךָ וְהָיָה עִמָּךְ עַד דָּרַשׁ אֲחִיךָ

שְׁנֵי חֻלְקִים¹⁹ בְּכָל שְׁיִמָּצֵא לוֹ
כִּי הוּא רֹאשִׁית חֻזְקוֹ²⁰ לוֹ רֹאוּיָה²¹
הַבְּכֹרָה: (ס) **יח** כִּי יִהְיֶה לְאִישׁ בֶּן
שֹׁטֵה²² וּמוֹרֵד אֵינָנו מִקְבֵּל לִמְאֹמֶר
אָבִיו וּלִמְאֹמֶר אִמּוֹ וּמִלְמָדִים²³ אֹתוֹ
וְלֹא מִקְבֵּל מֵהֶם: **יט** וְאִחֲזוּ²⁴ בּוֹ
אָבִיו וְאִמּוֹ וְהוֹצִיאוּ אֹתוֹ לִפְנֵי²⁵ זִקְנֵי
עִירוֹ וּלְשֹׁעֵר בֵּית דִּין מְקוֹמוֹ: **כ**
וְאָמְרוּ לְזִקְנֵי עִירוֹ בְּנֵנוּ זֶה שֹׁטֵה
וּמוֹרֵד אֵינָנו מִקְבֵּל לִמְאֹמֶרנוּ זֹלָל
בֶּשֶׁר²⁶ וְסוֹבָא יִין²⁷: **כא** וְרָגְמָהוּ כָּל אֲנָשֵׁי
עִירוֹ בְּאֲבָנִים וּמָת וּבִעֲרֹתָ עוֹשֶׂה²⁸ אֲשֶׁר רַע
מִבֵּינְךָ וְכָל יִשְׂרָאֵל יִשְׁמְעוּ וִירָאוּ:
(ס) [שני] **כב** וְכִי יִהְיֶה בְּאִישׁ חֲטָא²⁹
דִּין שֶׁל הֶרֶג³⁰ וְנִהַרְג³¹ וְתָלִית אֹתוֹ
עַל עֵץ³²: **כג** לֹא תָלִין נִבְלָתוֹ
עַל הָעֵץ כִּי קִבּוֹר תִּקְבְּרֶנּוּ בְּיוֹם
הַהוּא כִּי עַל שְׁחָטָא³⁴ לִפְנֵי ה'
נִתְּלָה וְלֹא תִטְמָא אֶת אֲרֶצְךָ³⁵
שֶׁה' אֱלֹקֶיךָ נֹתֵן לָךְ נִחְלָה:
(ס) **כד** לֹא תִרְאֶה אֶת הַשׁוֹר
שֶׁל אֲחִיךָ אֹו אֶת שְׁנֵי שְׁתוּעִים³⁶
וְהִתְעַלְמָתָ³⁷ מֵהֶם הֲשִׁב תִּשְׁיָבָם
לְאֲחִיךָ: **כ** וְאִם לֹא קָרֹוב אֲחִיךָ
אֵצֶלְךָ וְלֹא יָדַעְתָּ³⁸ לוֹ וְאִסְפַּתָּ לְתוֹךְ
בֵּיתְךָ וְהָיָה עִמָּךְ עַד שִׁידְרוּשׁ³⁹ אֲחִיךָ

תָּרִין חוֹלְקִין בְּכָל דִּישְׁתַּכַּח לִיָּה
אָרִי הוּא רִישׁ תִּקְפִּיָּה לִיָּה חֻזְיָא
בְּכִירוּתָא: (ס) **יח** אָרִי יְהִי לְגִבֵּר בֶּר
סָטִי וּמוֹרֵד לִיתוּהִי מִקְבִּיל לְמִימֶר
אָבוּהִי וּלְמִימֶר אִמִּיהָ וּמִלְפָּנֵי יְתִיהָ
וְלֹא מִקְבִּיל מִנְהוֹן: **יט** וַיִּתְּחוּן בֵּיהָ
אָבוּהִי וְאִמִּיהָ וַיִּפְקוּן יְתִיהָ לְקֶדֶם סָטִי
קִרְתִּיהָ וְלִתְרַע בֵּית דִּין אֲתִרִיהָ: **כ**
וַיִּימְרוּן לְסָטִי קִרְתִּיהָ בְּרָנָא דִּין סָטִי
וּמוֹרֵד לִיתוּהִי מִקְבִּיל לְמִימֶרנָא זֹלִיל
בְּסֶר וְסָטִי חֲמֶר: **כא** וַיִּרְגְּמוּנִיהָ כָּל אֲנָשֵׁי
קִרְתִּיהָ בְּאֲבָנִיָּא וּיּוֹמָת וּתְפִלִּי עֲבִיד דְּבִישׁ
מִבֵּינֵךְ וְכָל יִשְׂרָאֵל יִשְׁמְעוּ וַיִּדְחִלוּן:
(ס) [שני] **כב** וְאָרִי יְהִי בְּגִבֵּר חוֹבֵת
דִּין דְּקִטּוֹל וַיִּתְּקִטֵּיל וְתִצְלוּב יְתִיהָ
עַל צְלִיבָא: **כג** לֹא תָבִית נְבִילִתִיהָ
עַל צְלִיבָא אָרִי מִקְבֵּר תִּקְבְּרִנִיהָ בְּיוֹמָא
הַהוּא אָרִי עַל דְּחָב קֶדֶם יי
אֲצִטְלִיב וְלֹא תִסְאִיב יְתִ אֲרַעְךָ
דִּי אֱלֹהֶיךָ יְהִיב לָךְ אֲחִסְנָא:
(ס) **כד** לֹא תִחַזִּי יְתִ תּוֹרָא
דְּאֲחוּךָ אֹו יְתִ אֲמִרִיהָ דְּטַעֲנָא
וְתִקְבּוֹשׁ מִנְהוֹן אֲתָבָא תִתִּיבְנוֹן
לְאֲחוּךָ: **כ** וְאִם לֹא קָרִיב אֲחוּךָ
לְוִתְךָ וְלֹא יָדַעְתָּ לִיָּה וְתִכְנָשְׁנִיהָ לְגוֹ
בֵּיתְךָ וְהָיָה עִמָּךְ עַד דִּיתְבַּע אֲחוּךָ

¹⁹ יונתן יהושע יח, ה ועוד.

²⁰ ראה שמות יג, ג יד טז; יונתן עמוס ו, יג.

²¹ ראה תרגום אסתר ב, ט.

²² ראה במדבר ה, יב יט כ כט.

²³ ראה דברים ד, א ועוד.

²⁴ ראה שמות ד, ד ועוד.

²⁵ שמות כט, י ועוד.

²⁶ ראה שמות כט, יד ועוד.

²⁷ בראשית יד, יח ועוד.

²⁸ בראשית א, יא ועוד.

²⁹ 'חֻזְכָּת' הוא תרגום 'חֻזְקָא' בצורה של סמיכות.

³⁰ יונתן ישעיהו כז, ז; יחזקאל ל, כה.

³¹ לשון עתיד, ע"י ו' ההיפוך.

³² 'וְתִצְלוּב' היא לשון מיוחדת לתליית אנשים (וראה

ט"ז אבה"ע יז, מג).

³³ 'צְלִיבָא' הוא עץ מיוחד לתלייה.

³⁴ שמות לב, לג ועוד.

³⁵ שמות כג, י ועוד.

³⁶ ראה בראשית לז, טו.

³⁷ 'וְהִתְעַלְמָתָ' [ענין] - ראה במיוחד ליונתן פסוק ד,

ובתיב"ע ישעיהו נח, ז (ר"י אספס).

³⁸ בראשית מז, ו ועוד.

³⁹ תרגום דברי הימים ב' טו, יג; כד, כב; וראה

בראשית ט, ה ועוד.

אֹתוֹ וְהִשְׁבֵּתוּ לוֹ: ^ג וְכֵן תַּעֲשֶׂה לְחַמְרוֹ וְכֵן תַּעֲשֶׂה לְשִׁמְלָתוֹ וְכֵן תַּעֲשֶׂה לְכָל־אֲבֹדָת אֶחָד אֲשֶׁר־תֹּאבֵד מִמֶּנּוּ וּמִצֵּאתָהּ לֹא תוּכַל לְהַתְּעִלָם: (ס) ^ד לֹא־תִרְאֶה אֶת־חֲמֹר אֶחָד אוֹ שׁוֹר וְנִפְלִים בְּדֶרֶךְ וְהִתְעַלְמָתָם מֵהֶם הֶקֶם תִּקֵּם עִמּוֹ: (ס) ^ה לֹא־יִהְיֶה כָּל־יָגֵבֵר וְלֹא־יִלְבֹּשׁ גָּבֵר שִׁמְלַת אִשָּׁה כִּי תֹעֵבֶת יִהְיֶה אֱלֹהִים כָּל־עֲשֵׂה אֱלֹהִים: (פ) ^ו כִּי יִקְרָא קוֹצֶצֶפֶר | לִפְנֵיךָ בְּדֶרֶךְ בְּכָל־עֵץ | אוֹ עַל־הָאָרֶץ אֲפֻרָּחִים אוֹ בִּיעִים וְהֵאֵם רִבְצָת עַל־הָאֲפֻרָּחִים אוֹ עַל־הַבִּיעִים לֹא־תִקַּח הֵאֵם עַל־הַבָּנִים: ^ז שִׁלַּח תִּשְׁלַח אֶת־הֵאֵם וְאֶת־הַבָּנִים תִּקַּח־לָךְ לְמַעַן יִיטֹב לָךְ וְהִאֲרַכְתָּ יָמִים: (ס) [שְׁלִישִׁי] ^ח כִּי תִבְנֶה בֵּית חֹדֶשׁ וְעִשִׂיתָ מַעֲקָה לְגִגֶּךָ וְלֹא־תִשִּׂים דְּמִים בְּבֵיתְךָ כִּי־יִפֹּל הַנֶּפֶל מִמֶּנּוּ: ^ט לֹא־תִזְרַע כְּרָמְךָ כְּלָאִים פֶּן־תִּתְקַדַּשׁ הַמְּלָאָה הַזֹּרַע אֲשֶׁר תִּזְרַע

אוֹתוֹ וְהִשְׁבֵּתוּ לוֹ: ^ג וְכֵן תַּעֲשֶׂה לְחַמְרוֹ וְכֵן תַּעֲשֶׂה לְכִסּוֹתוֹ וְכֵן תַּעֲשֶׂה לְכָל הָאֲבִידָה שֶׁל אֶחָד שֶׁתֹּאבֵד מִמֶּנּוּ וּמִצֵּאתָהּ אֵין לָךְ רִשּׁוֹת לְהַעֲלִימָה: ⁴⁰ (ס) ^ד לֹא תִרְאֶה אֶת הַחֲמֹר שֶׁל אֶחָד אוֹ שׁוֹר מוֹשִׁלְכִים ⁴¹ בְּדֶרֶךְ וְהִתְעַלְמָתָם מֵהֶם הֶקֶם תִּקֵּם עִמּוֹ: (ס) ^ה לֹא יִהְיֶה קִישוּט ⁴² זִין ⁴³ שֶׁל אִישׁ עַל אִשָּׁה וְלֹא יִתְקַשֵּׁט ⁴⁴ אִישׁ בְּקִישוּטִי אִשָּׁה כִּי מֵרוּחַק לִפְנֵי ה' אֱלֹקֶיךָ כָּל עוֹשֶׂה אֱלֹהִים: (פ) ^ו ⁴⁵ כִּי תִפְגַּע קֶן שֶׁל צִפּוֹר לִפְנֵיךָ בְּדֶרֶךְ בְּכָל עֵץ אוֹ עַל הָאָרֶץ אֲפֻרָּחִים אוֹ בִּיעִים וְהֵאֵם רְבֹצָה עַל אֲפֻרָּחִים אוֹ עַל בִּיעִים לֹא תִקַּח הֵאֵם עַל הַבָּנִים: ^ז שִׁלַּח תִּשְׁלַח אֶת הֵאֵם וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ בְּשָׁל ⁴⁶ שְׁיִיטֵב לָךְ וְהִאֲרַכְתָּ יָמִים: (ס) [שְׁלִישִׁי] ^ח כִּי תִבְנֶה בֵּית חֹדֶשׁ וְעִשִׂיתָ מַעֲקָה ⁴⁷ לְגִגֶּךָ וְלֹא תִשִּׂים חֹטָא ⁴⁸ הָרָג בְּבֵיתְךָ כִּי יִפֹּל שְׁנוּפֵל מִמֶּנּוּ: ^ט לֹא תִזְרַע כְּרָמְךָ עִירוּבִים שָׂמָא ⁴⁹ תִּשְׂמָא ⁵⁰ מְלֵאֵת זֶרַע ⁵¹ שֶׁתִּזְרַע

יִתִּיה וְתִתִּיבֶינָהּ לִיה: ^ג וְכֵן תַּעֲבִיד לְחִמְרֶיהָ וְכֵן תַּעֲבִיד לְכִסּוֹתֶיהָ וְכֵן תַּעֲבִיד לְכָל אֲבִידָתָא דְאַחוּד דְּתִיבֵד מִנִּיה וְתִשְׁכַּחֲנָה לִית לָךְ רִשּׁוֹ לְכִסּוֹתֶיהָ: (ס) ^ד לֹא תִחְזִי יֵת חֲמָרָא דְאַחוּד אוֹ תוֹרִיהָ רִמָּן בְּאֻרְחָא וְתִכְבּוֹשׁ מִנְהוֹן אֶקְמָא תִּקֵּים עִמִּיה: (ס) ^ה לֹא יִהְיֶה תִקּוֹן זִין דְּגָבֵר עַל אֶתָּא וְלֹא יִתְקַן גָּבֵר בְּתִקּוּנִי אֶתָּא אֲרִי מֵרַחֵק קָדָם יִי אֱלֹהִים כָּל עֲבִיד אֲלִין: (פ) ^ו אֲרִי תַעֲרַע קִנָּא דְצִפּוֹרָא קִדְמָךְ בְּאֻרְחָא בְּכָל אֵילָן אוֹ עַל אֲרֻעָא אֲפֻרָּחִין אוֹ בִּיעִין וְאֶמָּא רְבִיעָא עַל אֲפֻרָּחִין אוֹ עַל בִּיעִין לֹא תִסֵּב אֶמָּא עַל בְּנֵיָא: ^ז שִׁלַּח תִּשְׁלַח יֵת אֶמָּא וְיֵת בְּנֵיָא תִסֵּב לָךְ בְּדִיל דְּיִיטֵב לָךְ וְתוֹרִיד יוֹמִין: (ס) [שְׁלִישִׁי] ^ח אֲרִי תִבְנִי בֵּיתָא חֹדֶתָא וְתַעֲבִיד תִּיקָא לְאֲגָרָךְ וְלֹא תִשּׁוּי חוֹבֵת קִטוֹל בְּבֵיתְךָ אֲרִי יִפֹּל דְּנִפִּיל מִנִּיה: ^ט לֹא תִזְרַע כְּרָמְךָ עִירוּבִין דְּלִמָּא תִסְתָּאב דְּמַעַת זֶרַע דְּתִזְרַע

⁴⁰ ראה ויקרא ד, יג; ה, ב ג ד; במדבר ה, יג; ועיין חזקוני ורבנו חיים פלטיאל.

⁴¹ ראה בראשית כא, טו ועוד.

⁴² ראה אונקלוס שמות לג, ד; רד"ק מ"ב ט, ל; יונתן ישעיהו סא, י; אונקלוס ורש"י שמות כח, ח. ולשון הרמב"ם (הל' ע"ז יב, י) "לא תַעֲדָה אִשָּׁה עֹדִי הָאִישׁ כְּגוֹן שֶׁתִּשִּׂים בְּרֹאשָׁהּ מִצְנֶפֶת אוֹ כּוֹבַע אוֹ תִלְבַּשׁ שְׂרִיץ וְכִיּוּצָא בּו" (ועיין ים של שלמה יבמות יב, יז).

⁴³ ראה בראשית מא, מד; במדבר לג, נה.

⁴⁴ בגמרא (נזיר נט:): "רבי אליעזר בן יעקב אומר... ולא ילבש גבר שמלת אשה - שלא יתקן איש בתיקוני אשה". ובספרי (רכו): "רבי אליעזר בן יעקב אומר מנין... האיש לא יתקשט בחכשיטי נשים תלמוד לומר ולא ילבש גבר שמלת אשה" (ועיין ריטב"א שבת נ:).

⁴⁵ ראה שמות כג, ד; בראשית כח, יא ועוד.

⁴⁶ כלה"כ קהלת ח, יז; וראה שם אב"ע: "ופירוש 'בְּשָׁל' כמו 'בְּעֵבֶר'".

⁴⁷ "תִּיקָא" - כעין תיק שמשמר מה שבתוכו" (רש"י).

⁴⁸ ראה לעיל כא, כב ועוד.

⁴⁹ רש"י סוכה לח. ד"ה דלמא.

⁵⁰ ראה ויקרא יא, לג ועוד.

⁵¹ "שמלת 'תבואה' פעם נאמרת בכלל לתבואות הזרע ולתבואות הכרם, 'כתבואות גורן וכתבואות יקב' (במדבר יח, ל), ופעם בפרט על תבואת הכרם לבדה [-כלה"כ כאן וּתְבֹאוֹת הַכֶּרֶם], ואז נקראת

ותבואת הכרם: (ס) 'לא-תחרש בשור-ובחמור יחדו: **יא** לא תלבש שעטנז צמר ופשתים יחדו: (ס) **יב** גדלים תעשה-לך על-ארבע כנפות כסותך אשר תכסה-בה: (ס) **יג** כִּי־יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וְבָא אֵלֶיהָ וּשְׁנָאָה: **יד** וְשֵׁם לָהּ עָלִילַת דְּבָרִים וְהוּצֵא עָלֶיהָ שֵׁם רָע וְאָמַר אֶת־הָאִשָּׁה הַזֹּאת לִקְחָתִי וְאָקְרַב אֵלֶיהָ וְלֹא־מָצָאתִי לָהּ בְּתוּלִים: **טו** וְלָקַח אָבִי הַנְּעִרָה הַנָּעִר וְאָמַר וְהוֹצִיאוּ אֶת־בְּתוּלִי הַנְּעִרָה הַנָּעִר אֶל־זִקְנִי הָעִיר הַשְּׁעָרָה: **טז** אָבִי הַנְּעִרָה הַנָּעִר אֶל־הַזִּקְנִים אֶת־בְּתִי נָתַתִּי לְאִישׁ הַזֶּה לְאִשָּׁה וַיִּשְׁנָאָה: **יז** וְהִנֵּה־הוּא שֵׁם עָלִילַת דְּבָרִים לֵאמֹר לֹא־מָצָאתִי לְבִתִּי בְּתוּלִים וְאֵלָּה בְּתוּלִי בְּתִי וּפְרָשׁוּ הַשְּׂמֵלָה לִפְנֵי זִקְנֵי הָעִיר: **יח** וְלָקַחוּ זִקְנֵי הָעִיר־הַהוּא אֶת־הָאִישׁ וַיִּסְרוּ אֹתוֹ: **יט** וַעֲנִשׁוּ אֹתוֹ מֵאָה כֶּסֶף וְנָתְנוּ לְאָבִי הַנְּעִרָה כִּי הוּצִיא שֵׁם רָע עַל בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל וְלֹא־תִהְיֶה לְאִשָּׁה לֹא־יִוָּכַל לְשַׁלְּחָה כָּל־יָמָיו: (ס) **כ** וְאִם־אָמַת הָיְתָה הַדָּבָר הַזֶּה לֹא־נִמְצְאוּ בְּתוּלִים לְנְעִרָה לְנָעִר: **כא** וְהוֹצִיאוּ אֶת־הַנְּעִרָה הַנָּעִר אֶל־פֶּתַח בֵּית־אֲבִיהָ וְסָקְלוּהָ אֲנָשֵׁי עִירָה בָּאֲבָנִים וּמָתָה כִּי־עָשְׂתָה נְבִלָה בְּיִשְׂרָאֵל לְזִנוּת בֵּית אָבִיהָ וּבַעֲרַת הָרַע מִקִּרְבָּךְ: (ס) **כב** כִּי־יִמָּצֵא אִישׁ שֹׁכֵב | עִם־אִשָּׁה

ותבואת הכרם: (ס) 'לא תחרוש בשור ובחמור כאחד: **52**: **יא** לא תלבש שעטנז צמר ופשתים מחובר כאחד: (ס) **יב** צִיצִיּוֹת **53** תעשה לך על ארבע כנפי כסותך שתתכסה בה: (ס) **יג** כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וּנְכַנַּס אֶצְלָהּ וּשְׁנָאָה: **יד** וְשֵׁם לָהּ עָלִילַת מַלְּיִם **54** והוציא עליה שם רע ואמר את האשה הזאת לקחתי וְאָפְנִס אֶצְלָהּ וְלֹא מָצָאתִי לָהּ בְּתוּלִים: **טו** וְלָקַח הָאִב של העלמה **55** וְאָמַר וְהוֹצִיאוּ אֶת בְּתוּלִי הָעֵלְמָה לִפְנֵי זִקְנֵי הָעִיר וְלִשְׁעַר בֵּית דִּין הַמָּקוֹם **56**: **טז** וְאָמַר הָאִב של העלמה לזקנים את בתי נתתי לאיש הזה לאישות וּשְׁנָאָה: **יז** וְהִנֵּה הוּא שֵׁם עָלִילַת מַלְּיִם לֵאמֹר לֹא מָצָאתִי לְבִתִּי בְּתוּלִים וְאֵלָּה בְּתוּלִי בְּתִי וּפְרָשׁוּ הַשְּׂמֵלָה לִפְנֵי זִקְנֵי הָעִיר: **יח** וְנָהֲגוּ **57** זִקְנֵי הָעִיר הַהִיא אֶת הָאִישׁ וְהִלְקוּ אוֹתוֹ: **יט** וְגָבוּ מִמֶּנּוּ מֵאָה סָלְעִים **58** שֶׁל כֶּסֶף וְנָתְנוּ לָאִב של העלמה כִּי הוּצִיא שֵׁם רָע עַל בְּתוּלָה **59** בֵּת יִשְׂרָאֵל וְלֹא תִהְיֶה לְאִישׁוֹת אֵין לוֹ רִשׁוֹת לְפוֹטְרָה כָּל יָמָיו: (ס) **כ** וְאִם אָמַת הִיָּה הַדָּבָר הַזֶּה לֹא נִמְצְאוּ בְּתוּלִים לְעֵלְמָה: **כא** וְהוֹצִיאוּ אֶת הָעֵלְמָה לִפְתַּח בֵּית אָבִיהָ וּרְגָמוּהָ אֲנָשֵׁי עִירָה בָּאֲבָנִים וּמָתָה כִּי עָשְׂתָה קִלּוֹן **60** בְּיִשְׂרָאֵל לְזִנוּת בֵּית אָבִיהָ וּבַעֲרַת עוֹשָׂה אֲשֶׁר רָע מִבִּינָךְ: (ס) **כב** כִּי יִמָּצֵא אִישׁ שׁוֹכֵב עִם אִשָּׁה

ועללת כרמא: (ס) 'לא תרדי בתורא ובחמרא כחדא: **יא** לא תלבש שעטניזא עמר וכתן מחבר כחדא: (ס) **יב** כִּרְסָפְדִין תַּעֲבִיד לְךָ עַל אַרְבַּע כְּנָפֵי כְּסוּתְךָ דְּתַתְּכִסִּי בָּהּ: (ס) **יג** אָרִי יִסֵּב גִּבְר אֶתְתָּא וַיַּעֲזוּ לְוֹתָהּ וַיִּסְנִינָה: **יד** וַיִּשְׁוִי לָהּ תַּסְקָפִי מְלִין וַיִּפִּיק עָלָה שׁוֹם בִּישׁ וַיִּימַר יֵת אֶתְתָּא הָדָא נְסִיבִית וְעָלִית לְוֹתָהּ וְלֹא אֲשַׁכֵּחִית לָהּ בְּתוּלִין: **טו** וַיִּסֵּב אָבוּהָא דְּעוֹלִימְתָא וְאָמַר וַיִּפְקוּן יֵת בְּתוּלִי עוֹלִימְתָא לְקָדָם סְבִי קִרְתָּא וְלִתְרַע בֵּית דִּין אֶתְרָא: **טז** וַיִּימַר אָבוּהָא דְּעוֹלִימְתָא לְסָבִיָּא יֵת בְּרָתִי יְהִיבִית לְגִבְרָא הַדִּין לְאֹתוֹ וַיִּסְנֶה: **יז** וְהָא הוּא שׁוֹי תַּסְקָפִי מְלִין לְמִימַר לֹא אֲשַׁכֵּחִית לְבִרְתִּי בְּתוּלִין וְאֵלִין בְּתוּלִי בְּרָתִי וַיִּפְרְסוּן שׁוֹשְׁפָא קָדָם סְבִי קִרְתָּא: **יח** וַיִּדְבְּרוּן סְבִי קִרְתָּא הַהִיא יֵת גִּבְרָא וַיִּלְקוּן יְתִיהָ: **יט** וַיִּגְבְּזוּן מִנֶּיהָ מֵאָה סָלְעִין דְּכֶסֶף וַיִּתְּנוּ לְאָבוּהָא דְּעוֹלִימְתָא אָרִי אִפִּיק שׁוֹם בִּישׁ עַל בְּתוּלָתָא בֵּת יִשְׂרָאֵל וְלִיהָ תִּהְיֶה לְאֹתוֹ לִית לִיהָ רָשׁוּ לְמַפְטָרָה כָּל יוֹמֹהִי: (ס) **כ** וְאִם קִשְׁטָא הָוָה פִּתְגָמָא הַדִּין לֹא אֲשַׁתְּכַחוּ בְּתוּלִין לְעוֹלִימְתָא: **כא** וַיִּפְקוּן יֵת עוֹלִימְתָא לְתִרְעָה בֵּית אָבוּהָא וַיִּרְגָּמוּנָהּ אֲנָשֵׁי קִרְתָּה בָּאֲבָנִים וּתְמוֹת אָרִי עֲבַדְתָּ קִלְנָא בְּיִשְׂרָאֵל לְזִנוּת בֵּית אָבוּהָא וּתְפִלִּי עֲבִיד דְּבִישׁ מִבִּינָךְ: (ס) **כב** אָרִי יִשְׁתַּכַּח גִּבְר שֹׁכֵב עִם אֶתְתָּא

⁵² יונתן ישעיהו סה, כה.

⁵³ ראה במדבר טו, לח.

⁵⁴ הלשון 'מַלְּיִם' נמצאת גם במקרא (איזב ו, כו ועוד).

⁵⁵ הלשון 'עֵלְמָה' נמצאת גם במקרא (בראשית כד, מג ועוד).

⁵⁶ בראשית יח, כו ועוד.

⁵⁷ ראה בראשית לא, יח ועוד; רש"י בראשית מג, טו.

⁵⁸ כך נקרא השקל של תורה בזמן בית שני (רמב"ן שמות ל, ג).

⁵⁹ להלן פסוק כג ועוד.

⁶⁰ יונתן הושע ד, ז יח; חבקוק ב, טז.

בְּעֶלְת־בַּעַל וּמִתּוֹ גַּם־שְׁנֵיהֶם
הָאִישׁ הַשֹּׁכֵב עִם־הָאִשָּׁה וְהָאִשָּׁה
וּבְעֶרְתָּ הָרַע מִיִּשְׂרָאֵל: (ס)
כג כִּי יִהְיֶה **נַעֲרָה נַעֲרָה** בְּתוּלָה
מֵאֲרָשָׁה לְאִישׁ וּמִצָּאָה אִישׁ בְּעִיר
וְשָׁכֵב עִמָּה: **כד** וְהוֹצֵאתֶם אֶת־שְׁנֵיהֶם
אֶל־שַׁעַר הָעִיר הַהוּא וְסָקַלְתֶּם אֹתָם
בָּאֲבָנִים וּמִתּוֹ אֶת־הַנַּעֲרָה הַנַּעֲרָה
עַל־דִּבְרֵי אֲשֶׁר לֹא־צִעֲקָה בְּעִיר
וְאֶת־הָאִישׁ עַל־דִּבְרֵי אֲשֶׁר־עָנָה אֶת־אִשְׁתּוֹ
רַעְהוּ וּבְעֶרְתָּ הָרַע מִקִּרְבָּךְ:
(ס) **כה** וְאִם־בִּשְׂדֵּה יִמְצָא הָאִישׁ
אֶת־הַנַּעֲרָה הַנַּעֲרָה הַמֵּאֲרָשָׁה וְהַחֲזִיקָהּ
הָאִישׁ וְשָׁכֵב עִמָּה וּמִתּוֹ הָאִישׁ
אֲשֶׁר־שָׁכֵב עִמָּה לְבָדּוֹ:
כו וְלַנַּעֲרָה וְלַנַּעֲרָה לֹא־תַעֲשֶׂה דָבָר
אִין לַנַּעֲרָה לַנַּעֲרָה חֲטָא מוֹת כִּי
כְּאִשֹּׁר יָקוּם אִישׁ עַל־רַעְהוּ וְרָצְחוֹ
נָפֶשׁ כֵּן הַדִּבְרֵי הַזֶּה: **כז** כִּי בִשְׂדֵה
מִצָּאָה צִעֲקָה הַנַּעֲרָה הַנַּעֲרָה הַמֵּאֲרָשָׁה
וְאִין מוֹשִׁיעַ לָהּ: (ס) **כח** כִּי־יִמְצָא
אִישׁ **נַעֲרָה נַעֲרָה** בְּתוּלָה אֲשֶׁר לֹא־אֲרָשָׁה
וּתְפָשָׁה וְשָׁכֵב עִמָּה וְנִמְצָאוּ: **כט**
וְנָתַן הָאִישׁ הַשֹּׁכֵב עִמָּה לְאִבִּי
הַנַּעֲרָה הַנַּעֲרָה חֲמִשִּׁים כֶּסֶף
וְלֹא־תִהְיֶה לְאִשָּׁה תַּחַת אֲשֶׁר עָנָה
לֹא־יִכָּל שְׁלָחָה כָּל־יָמָיו: (ס)
כג **א** לֹא־יִקַּח אִישׁ אֶת־אִשְׁתּוֹ אֲבִיו
וְלֹא יִגְלֶה כְּנָף אֲבִיו: (ס) **כ** לֹא־יִבְאֶה
פְּצוּע־דָּבָה וּכְרוֹת שְׂפָכָה בִּקְהָל
יְהוָה: (ס) **ג** לֹא־יִבְאֶה מִמֶּזֶר
בִּקְהָל יְהוָה גַּם דֹּר עֲשִׂירִי

אִשְׁתּוֹ ⁶¹ אִישׁ וְנִהְרָגוּ ⁶² אִף שְׁנֵיהֶם
הָאִישׁ שֹׁכֵב עִם הָאִשָּׁה וְהָאִשָּׁה
וּבְעֶרְתָּ עוֹשֶׂה אֲשֶׁר רַע מִיִּשְׂרָאֵל: (ס)
כג כִּי תִהְיֶה עֹלָמָה בְּתוּלָה
שְׂמֵאֲרָשָׁה לְאִישׁ וּמִצָּאָה אִישׁ בְּעִיר
וְשָׁכֵב עִמָּה: **כד** וְהוֹצֵאתֶם אֹת שְׁנֵיהֶם
לְשַׁעַר הָעִיר הַהִיא וְרִגְמַתֶּם אוֹתָם
בָּאֲבָנִים וּמִתּוֹ אֹת הָעֹלָמָה
עַל עֶסֶק ⁶³ שְׂלָא צֹחָה ⁶⁴ בְּעִיר
וְאֹת הָאִישׁ עַל עֶסֶק שְׁעָנָה אֹת אִשְׁתּוֹ
חֲבִירוֹ וּבְעֶרְתָּ עוֹשֶׂה אֲשֶׁר רַע מִבֵּינָךְ:
(ס) **כה** וְאִם בִּשְׂדֵה יִמְצָא הָאִישׁ
אֹת הָעֹלָמָה שְׂמֵאֲרָשָׁה וְהַחֲזִיקָהּ
הָאִישׁ וְשָׁכֵב עִמָּה וְנִהְרָג הָאִישׁ
שֹׁשׁוּכָה [י"ג: שֹׁשׁוּכָה] עִמָּה לְבָדּוֹ:
כו וְלָעֹלָמָה לֹא תַעֲשֶׂה דָבָר
אִין לָעֹלָמָה חֲטָא דִין שֶׁל הָרָג כִּי
כְּמוֹ ⁶⁵ שִׁיקוּם ⁶⁶ אִישׁ עַל חֲבִירוֹ וְנִהְרָגוּ
נֶפֶשׁ כֵּן הַדִּבְרֵי הַזֶּה: **כז** כִּי בִשְׂדֵה
מִצָּאָה צֹחָה הָעֹלָמָה שְׂמֵאֲרָשָׁה
וְאִין שְׂמוֹשִׁיעַ לָהּ: (ס) **כח** כִּי יִמְצָא
אִישׁ עֹלָמָה בְּתוּלָה שְׂלָא מֵאֲרָשָׁה
וְאֶחָזָה וְשָׁכֵב עִמָּה וְנִמְצָאוּ: **כט**
וְנָתַן הָאִישׁ שֹׁשׁוּכָה עִמָּה לְאִבִּי
שֶׁל הָעֹלָמָה חֲמִשִּׁים סָלְעִים שֶׁל כֶּסֶף
וְלֹא תִהְיֶה לְאִישׁוֹת חֲלָף שְׁעָנָה
אִין לֹא רִשׁוֹת לַפּוֹטְרָה כֹּל יָמָיו: (ס)
כג **א** לֹא יִקַּח אִישׁ אֹת אִשְׁתּוֹ אֲבִיו
וְלֹא יִגְלֶה הַכְּנָף שֶׁל אֲבִיו: (ס) **כ** לֹא יִטְהַר ⁶⁷
שְׂפָרוֹת ⁶⁸ וְשִׁמְשֻׁחַת ⁶⁹ לַהֲכַנֵּס בִּקְהָל
שֶׁל ה': (ס) **ג** לֹא יִטְהַר מִמֶּזֶר לַהֲכַנֵּס
בִּקְהָל שֶׁל ה' אִף דֹּר הָעֲשִׁירִי ⁷⁰

אֶתֶּת גִּבְר וְיִתְקַטְלוּ אִף תִּרְוִיחוּן
גִּבְרָא דְשָׁכִיב עִם אֶתְתָא וְאֶתְתָא
וּתְפָלִי עֲבִיד דְּבִישׁ מִיִּשְׂרָאֵל: (ס)
כג אֲרִי תִהִי עוֹלִימָתָא בְּתוּלָתָא
דְּמֵאֲרָסָא לְגִבְר וְיִשְׁכַּחנָה גִּבְר בְּקִרְתָא
וְיִשְׁכּוּב עִמָּה: **כד** וְתִפְקוּן יֵת תִּרְוִיחוּן
לְתַרְע קִרְתָא הַהִיא וְתִרְגְּמוּן יֵתְהוּן
בְּאֲבָנִיא וְיָמוּתוּן יֵת עוֹלִימָתָא
עַל עִיסְק דְּלֹא צֹחַת בְּקִרְתָא
וְיֵת גִּבְרָא עַל עִיסְק דְּעָנִי יֵת אֶתְתָא
חֲבִרִיה וּתְפָלִי עֲבִיד דְּבִישׁ מִבֵּינָךְ:
(ס) **כה** וְאִם בְּחִקְלָא יִשְׁכַּח גִּבְרָא
יֵת עוֹלִימָתָא דְּמֵאֲרָסָא וְיִתְקִיף בָּהּ
גִּבְרָא וְיִשְׁכּוּב עִמָּה וְיִתְקַטֵּל גִּבְרָא
דְּשָׁכִיב [י"ג: דְּשָׁכִיב] עִמָּה בְּלַחֲדוּתָהּ:
כו וְלָעוֹלִימָתָא לֹא תַעֲבִיד מִדְּעַם
לִית לָעוֹלִימָתָא חוּבַת דִּין דְּקַטְלוּ אֲרִי
כְּמֵא דִיקוּם גִּבְרָא עַל חֲבִרִיה וְיִתְקַטְלוּ
נֶפֶשׁ כֵּן פְּתַגְמָא הַדִּין: **כז** אֲרִי בְּחִקְלָא
אֲשִׁכַּחַה צֹחַת עוֹלִימָתָא דְּמֵאֲרָסָא
וְלִית דְּפָרִיק לָהּ: (ס) **כח** אֲרִי יִשְׁכַּח
גִּבְר עוֹלִימָתָא בְּתוּלָתָא דְּלֹא מֵאֲרָסָא
וְיִחַדְנָהּ וְיִשְׁכּוּב עִמָּה וְיִשְׁתַּכְחוּן: **כט**
וְיִתִּין גִּבְרָא דְשָׁכִיב עִמָּה לְאֲבוּהָ
דְּעוֹלִימָתָא חֲמִשִּׁין סָלְעִין דְּכֶסֶף
וְלִיה תִּהִי לְאֶתוּ חֲלָף דְּעָנִיָּה
לִית לִיה רִשׁוֹ לַמְּפֹטְרָה כֹּל יוֹמוֹתָהּ: (ס)
כג **א** לֹא יִסַּב גִּבְר יֵת אֶתְתָא אֲבוּהִי
וְלֹא יִגְלִי כְּנָפָא דְּאֲבוּהִי: (ס) **כ** לֹא יִדְפִי
דְּפָסִיק וְדִמְחַפֵּל לְמִיעַל בִּקְהָלָא
דִּי: (ס) **ג** לֹא יִדְפִי מִמֶּזֶר לְמִיעַל
בִּקְהָלָא דִּי אִף דְּרָא עֲסִירָאָה

⁶¹ בראשית ז, יג ועוד.

⁶² ראה שמות יג, טו ועוד '[ונהרגו] - לשון עתיד, ע"י ו' ההיפוך].

⁶³ הלשון 'עסק' נמצאת גם במקרא (בראשית כו, כ; ראה אב"ע שם).

⁶⁴ הלשון 'צוחה' נמצאת גם במקרא (ישעיהו כד, יא ועוד).

⁶⁵ יונתן ישעיהו ל, כב; מא, ו.

⁶⁶ 'כְּאִשֹּׁר' - 'כְּמוֹ אֲשֶׁר', ובתרגום 'כְּמוֹ שֶׁ...' ('קמא ד'...').

⁶⁷ ויקרא טו, ג.

⁶⁸ ראה במדבר יא, לג.

⁶⁹ ראה שמות יב, מג ועוד [הלשון 'חבלה' נמצאת גם במקרא (ישעיהו י, כז ועוד; ראה אב"ע שם)].

⁷⁰ בראשית ח, ה; ויקרא כז, לב; במדבר ז, סו.

לֹא-יָבֹא לוֹ בְּקֶהֱל יְהוָה: (ס)
ד לֹא-יָבֹא עֲמוּנִי וּמִזְאֲבִי
 בְּקֶהֱל יְהוָה גַּם דָּוִר עֲשִׂירִי
 לֹא-יָבֹא לָהֶם בְּקֶהֱל יְהוָה
 עַד-עוֹלָם: **ה** עַל-דָּבָר אֲשֶׁר לֹא-קִדְּמוּ
 אֶתְכֶם בִּלְחֶם וּבִמִּים בַּדֶּרֶךְ
 בְּצִאתְכֶם מִמִּצְרַיִם וְאֲשֶׁר שָׁכַר עָלֶיךָ
 אֶת-בִּלְעָם בֶּן-בְּעוֹר מִפְתּוֹר אֲרָם
 נִהְרִים לְקַלְלֶךָ: **ו** וְלֹא-אָבָה יְהוָה
 אֱלֹהֶיךָ לְשִׁמְעַת אֶל-בִּלְעָם וַיַּחֲפֹץ יְהוָה
 אֱלֹהֶיךָ לֵךְ אֶת-הַקְּלָלָה לְבָרְכָהּ כִּי
 אָהֲבָה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: (ס) **ז** לֹא-תִדְרֹשׁ
 שְׁלָמָם וְטִבְתָּם כָּל-יְמֶיךָ לְעוֹלָם:
 (ס) [רביעי] **ח** לֹא-תִתַּעַב אָדָמִי כִּי
 אֲחִיד הוּא לֹא-תִתַּעַב מִצְרִי כִּי-גֵר
 הָיִיתָ בְּאֶרֶץ: **ט** בָּנִים אֲשֶׁר-יִוָּלְדוּ
 לָהֶם דָּוִר שְׁלִישִׁי יָבֹא לָהֶם
 בְּקֶהֱל יְהוָה: (ס) **י** כִּי-תֵצֵא מִחֲנֶה
 עַל-אִיבֶיךָ וְנִשְׁמַרְתָּ מִכָּל דָּבָר
 רָע: **יא** כִּי-יִהְיֶה בְּךָ אִישׁ אֲשֶׁר לֹא-יִהְיֶה
 טְהוֹר מִקְרַה-לִּילָה וַיֵּצֵא אֶל-מִחוּץ
 לַמִּחֲנֶה לֹא יָבֹא אֶל-תּוֹךְ הַמִּחֲנֶה:
יב וְהָיָה לַפְּנוֹת-עֶרֶב יֵרַחץ בַּמִּים
 וּכְבָּא הַשֶּׁמֶשׁ יָבֹא אֶל-תּוֹךְ
 הַמִּחֲנֶה: **יג** וַיֵּד תִּהְיֶה לְךָ
 מִחוּץ לַמִּחֲנֶה וַיֵּצֵאתָ שָׁמָּה חוּץ: **יד**
 וַיֵּתֵד תִּהְיֶה לְךָ עַל-אֲזָנֶיךָ וְהָיָה
 בְּשִׁבְתְּךָ חוּץ וּחִפְרִיתָה בָּהּ וּשְׁבִתָּ
 וְכִסִּיתָ אֶת-צִאֲתֶיךָ: **טו** כִּי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
 מִתְּהַלֵּךְ | בְּקֶרֶב מִחֲנֶיךָ

לֹא יִטְהַר לוֹ לַהֲכַנֵּס בְּקֶהֱל שֶׁל ה': (ס)
ד לֹא יִטְהַרו הַעֲמוּנִים ⁷¹ וְהַמִּזְאֲבִים ⁷²
 לַהֲכַנֵּס בְּקֶהֱל שֶׁל ה' אִף דוֹר הַעֲשִׂירִי ⁷³
 לֹא יִטְהַר לָהֶם לַהֲכַנֵּס בְּקֶהֱל שֶׁל ה'
 עַד עוֹלָם: **ה** עַל עֵסֶק שֶׁלֹּא פָּגְעוּ ⁷⁴
 אֶתְכֶם בִּלְחֶם וּבִמִּים בַּדֶּרֶךְ
 בְּצִאתְכֶם מִמִּצְרַיִם וְשִׁשְׁכָר עָלֶיךָ
 אֶת בִּלְעָם בֶּן בְּעוֹר מִפְתּוֹר אֲרָם
 שֶׁעַל פֶּתַח לְקַלְלֶךָ: **ו** וְלֹא אָבָה ה'
 אֱלֹהֶיךָ לְקַבֵּל מִן בִּלְעָם וַיַּחֲפֹץ ה'
 אֱלֹהֶיךָ לֵךְ אֶת קַלְלוֹת לְבָרְכוֹת ⁷⁵ כִּי
 אָהֲבָה ה' אֱלֹהֶיךָ: **ז** לֹא תִדְרֹשׁ
 שְׁלָמָם וְטִבְתָּם כָּל יְמֶיךָ לְעוֹלָם:
 (ס) [רביעי] **ח** לֹא תִרְחַק אֲדוּמִי כִּי
 אֲחִיד הוּא לֹא תִרְחַק מִצְרִי כִּי גֵר ⁷⁶
 הָיִיתָ בְּאֶרֶץ: **ט** בָּנִים שֶׁיִּוָּלְדוּ ⁷⁷ לָהֶם
 דוֹר הַשְּׁלִישִׁי ⁷⁸ יִטְהַר לָהֶם לַהֲכַנֵּס
 בְּקֶהֱל שֶׁל ה': (ס) **י** כִּי תֵצֵא מִחֲנֶה
 עַל אוֹיֵבֶיךָ וְנִשְׁמַרְתָּ מִכָּל דָּבָר
 רָע: **יא** כִּי יִהְיֶה בְּךָ אִישׁ שֶׁלֹּא יִהְיֶה
 טְהוֹר מִקְרֵי ⁷⁹ לִילָה וַיֵּצֵא לְמִחוּץ
 לַמִּחֲנֶה לֹא יִכְנֹס לְתוֹךְ הַמִּחֲנֶה:
יב וְהָיָה לַפְּנוֹת עֶרֶב יֵרַחץ בַּמִּים
 וּכְבָּנִיטָה הַשֶּׁמֶשׁ יִכְנֹס לְתוֹךְ
 הַמִּחֲנֶה: **יג** וּמָקוֹם ⁸⁰ מִתּוֹקֵן יִהְיֶה לְךָ
 מִחוּץ לַמִּחֲנֶה וַיֵּצֵאתָ שָׁם לְחוּץ: **יד**
 וַיֵּתֵד תִּהְיֶה לְךָ עַל זִיגְךָ וְהָיָה
 בְּשִׁבְתְּךָ בְּחוּץ וּחִפְרִיתָה בָּהּ וּשְׁבִתָּ
 וְכִסִּיתָ אֶת צִאֲתֶיךָ: **טו** כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ
 שֶׁכֵּנִתוֹ מֵהִלְכָּת ⁸¹ בְּתוֹךְ מִחֲנֶה

לֹא יִדְכִּי לִי לְמִיַּעַל בְּקֶהֱלָ דִי: (ס)
ד לֹא יִדְכּוֹן עֲמוּנָאִי וּמִזְאָבָאִי
 לְמִיַּעַל בְּקֶהֱלָ דִי אִף דָּרָא עֲסִירָאָה
 לֹא יִדְכִּי לְהוֹן לְמִיַּעַל בְּקֶהֱלָ דִי
 עַד עָלְמָא: **ה** עַל עֵיסֶק דְּלֹא עָרְעוּ
 יִתְכּוֹן בְּלַחְמָא וּבִמִּיָּא בְּאִרְחָא
 בְּמִפְקָכוֹן מִמִּצְרַיִם וּדְאָגֵר עָלְךָ
 יֵת בִּלְעָם בֶּר בְּעוֹר מִפְתּוֹר אֲרָם
 דְּעַל פֶּתַח לְלִטְטוֹתָךְ: **ו** וְלֹא אָבֹא יי
 אֱלֹהֶיךָ לְקַבְּלָא מִן בִּלְעָם וַיַּחֲפֹץ יי
 אֱלֹהֶיךָ לֵךְ יֵת לְוִסִּין לְבָרְכוֹן אַרִי
 רִיחְמָךְ יי אֱלֹהֶיךָ: **ז** לֹא תִתַּבַּע
 שְׁלָמְהוֹן וְטִבְתְּהוֹן כָּל יוֹמָךְ לְעָלָם:
 (ס) [רביעי] **ח** לֹא תִרְחַק אֲדוּמָאָה אַרִי
 אֲחִידָהּ הוּא לֹא תִרְחַק מִצְרָאָה אַרִי דִּיר
 הוּיָתָא בְּאֶרְעִיהּ: **ט** בָּנִין דִּיתִּילְדוֹן לְהוֹן
 דָּרָא תִלִּיתָאָה יִדְכִּי לְהוֹן לְמִיַּעַל
 בְּקֶהֱלָ דִי: (ס) **י** אַרִי תִפּוֹק מִשְׁרִיתָא
 עַל בְּעָלִי דְבִבְךָ וְתִסְתַּמֵּר מִכָּל מִדְּעָם
 בִּישׁ: **יא** אַרִי יְהִי בְּךָ גִּבֵּר דְּלֹא יְהִי
 דְכִי מִקְרֵי לִילִיא וַיִּפּוֹק לְמִבְרָא
 לְמִשְׁרִיתָא לֹא יֵיעוֹל לְגוֹ מִשְׁרִיתָא:
יב וְיְהִי לְמִפְנֵי רַמְשָׁא יִסְחִי בְּמִיָּא
 וּכְמִיַּעַל שְׁמִשָּׁא יֵיעוֹל לְגוֹ
 מִשְׁרִיתָא: **יג** וְאַתָּר מִתְקֻן יְהִי לְךָ
 מִבְּרָא לְמִשְׁרִיתָא וְתִפּוֹק תִּמְן לְבָרָא: **יד**
 וְסִכְתָּא תִּהְיֶה לְךָ עַל זִיגְךָ וְיְהִי
 בְּמִתְבָּךְ בְּבָרָא וְתִחַפֵּר בָּהּ וְתִתּוּב
 וְתִכְסִי יֵת מִפְקָתָךְ: **טו** אַרִי יי אֱלֹהֶיךָ
 שֶׁכֵּנִיתָהּ מֵהִלְכָּא בְּגוֹ מִשְׁרִיתָךְ

⁷¹ לעיל ב, כ.

⁷² לעיל ב, יא כט.

⁷³ ויקרא כז, לב ועוד.

⁷⁴ ראה בראשית כח, יא ועוד.

⁷⁵ ראה בראשית מט, כה.

⁷⁶ 'דִּיר' הוא מי שאינו תושב; אבל גר המצטרף לאומה היהודית תרגומו 'צִירָא' (שמות יב, מח ועוד).

⁷⁷ בנין זה נמצא באונקלוס גם בבראשית ח, יז; ט, ז; שמות א, ז; ויקרא כה, מה.

⁷⁸ בראשית כב, ד ועוד.

⁷⁹ 'מִקְרֵי' – מִן קְרִי; וכלשון חז"ל 'קרי' (לחם ושמלה) וראה אב"ע.

⁸⁰ בראשית כד, כג ועוד.

⁸¹ הלשון 'מִהִלְכָּת' נמצאת גם במקרא (תהלים קד, ג; משלי ו, יא), ובארמית משמשת כתרגום 'הוֹלָךְ' (ראה ויקרא יא, כז ועוד; ונמצא גם בארמית שבדניאל ד, כו).

להצילך ולתת איביך לפיך
והיה מחניך קדוש ולא-יראה
בך ערות דבר ושב
מאחריך: (ס) **ט** לא-תסגיר
עבד אל-אדניו אשר-ינצל
אליך מעם אדניו: **י** עמך ישב
בקרבו במקום אשר-יבחר באחד
שעריך בטוב לו לא תוננו: (ס) **יח**
לא-תהיה קדשה מבנות ישראל
ולא-יהיה קדש מבני ישראל:
יט לא-תביא אתנן זונה ומחיר פלג
בית יהוה אלהיך לכל-גדר
כי תועבת יהוה אלהיך גס-שניהם:
(ס) **כ** לא-תשיך לאחיך גשך כסף
גשך אכל גשך פל-דבר אשר ישך:
כא לנכרי תשיך ולא-חיד לא תשיך
למען יברכך יהוה אלהיך בכל
משלח ידך על-הארץ אשר-אתה
בא-שמה לרשתה: (ס) **כב** כיתדר
גדר ליהוה אלהיך לא תאחר
לשלמו כידרש ידרשנו יהוה
אלהיך מעמך והיה בך חטא: **כג** וכי
תחדל לגדר לא-יהיה בך חטא:
כד מוצא שפתיך תשמר ועשית
כאשר נדרת ליהוה אלהיך נדבה
אשר דברת בפיך: [חמישי]

להצילך ולמסור שונאיך⁸² לפניך
והיה⁸³ מחנך⁸⁴ קדוש ולא יראה⁸⁵
בך עברת דבר ושב מאמרו
מלהיטיב⁸⁶ לך: (ס) **ט** לא תמסור
עבד עמים⁸⁷ ליד אדונו שינצל
אצלך מפני אדונו: **י** עמך ישב
בינך במקום שירצה⁸⁸ באחת מן
עריך⁸⁹ בשייטב לו לא תוננו: (ס) **יח**
לא תהיה אשה מבנות ישראל לאיש עבד
ולא יקח איש מבני ישראל אשה אמה:
יט לא תכניס שכר⁹⁰ זונה וחלוף⁹¹ כלב
לבית המקדש⁹² של ה' אלקך לכל גדר
כי מרחק לפני ה' אלקך אף שניהם:
(ס) **כ** לא תגדיל⁹³ לאחיד ריבית כסף
ריבית דגן⁹⁴ ריבית כל דבר שמתגדל:
כא לבן עמים תגדיל ולא-חיד לא תגדיל
בשל שיברכך ה' אלקך בכל
הושטת ידך על הארץ שאתה
נכנס לשם לרשתה: (ס) **כב** כי תדור
גדר לפני ה' אלקך לא תאחר
לשלמו כי דרוש ידרשנו ה'
אלקך ממך⁹⁵ והיה בך חטא: **כג** וכי
תמנע⁹⁶ מלגדר לא יהיה בך חטא:
כד מוצא שפתיך תשמור ועשית
כמו שנדרת לפני ה' אלקך נדבה
שדברת בפיך: (ס) [חמישי]

לשיבותרך ולממסר סנאך קדמך
ותהי משריתך קדישא ולא יתחזי
בך עבירת פתגם ויתוב מימריה
מלאיטבא לך: (ס) **ט** לא תמסר
עבד עממין ליד רבוניה דישתיזב
לותרך מן קדם רבוניה: **י** עמך יתיב
בינך באתרא דיתרעי בחדא מן
קרנך בדייטב ליה לא תוניניה: (ס) **יח**
לא תהי אתתא מבנת ישראל לגבר עבד
ולא יסב גברא מבני ישראל אתא אמה:
יט לא תעיל אגר זניתא וחלפן כלבא
לבית מקדשא דיי אלקך לכל גדר
ארי מרחק קדם יי אלקך אף תרויהון:
(ס) **כ** לא תרפי לאחוד רבית כסף
רבית עבד רבית כל מדעם דמתרבי:
כא לבר עממין תרפי ולא-חוד לא תרפי
בדיל דיברכנך יי אלקך בכל
אושטות ידך על ארעא דאת
עליל לתמן למירתה: (ס) **כב** ארי תדר
גדר קדם יי אלקך לא תאחר
לשלמותיה ארי מתבע יתבעניה יי
אלקך מנך ויהי בך חובא: **כג** וארי
תתמנע מלמד לא יהי בך חובא:
כד אפקות ספותך תטר ותעביד
כמא דגדרתא קדם יי אלקך נדבתא
דמליתא בפמך: (ס) [חמישי]

⁸² לעיל ז, טו; להלן ל, ז.

⁸³ באונקלוס 'ותמי', לשון נקבה, בהתאם ל'משריתך' בארמית.

⁸⁴ במקרא 'מתנע' מלא יו"ד על פי המסורת (מנחת שי).

⁸⁵ שמות יג, ז; לעיל טז, ד.

⁸⁶ ויקרא ה, ד; דברים כח, סג.

⁸⁷ בראשית כז, כט.

⁸⁸ יונתן מיכה ו, ז; מלאכי א, ח.

⁸⁹ לעיל יג, יג.

⁹⁰ לעיל טז, יח.

⁹¹ ראה ויקרא כז, י.

⁹² ויקרא יב, ד; כא, יב.

⁹³ ראה בראשית יב, ב ועוד.

⁹⁴ בראשית כז, כח ועוד.

⁹⁵ בראשית יז, ו ועוד.

⁹⁶ במדבר כב, טז.